

Снежана П. ПЕРИШИЋ*

Универзитет у Приштини – Косовској Митровици

Учитељски факултет у Призрену – Лепосавићу

КОНСТРУКЦИЈА СКАЛЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ САДРЖАЈА СРПСКОГ ЈЕЗИКА И ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА

Апстракт: Главни циљ спроведеног истраживања био је да утврди психометријске карактеристике теста конструисаног за потребе мерења изражености става студената завршних година основних академских и мастер студија Универзитета у Нишу Факултета спорта и физичког васпитања и Универзитета у Приштини – Косовска Митровица Учитељског факултета у Призрену – Лепосавићу, према могућностима интегрисања наставних садржаја предмета Српски језик и Физичко васпитање у млађим разредима основне школе, као и генерално о интегративној настави. Истраживање је спроведено на узорку од 203 студента. За утврђивање нивоа изражености основних варијабли коришћене су дескриптивне технике, док су психометријске карактеристике провераване. Кронбах алфа коефицијентом поузданости и експлоративном и конфирматорном факторском анализом. Скале креираног инструмента показују задовољавајућу, али ниску поузданост (Кронбах алфа >0.7), док факторска структура одговара теоријски претпостављеној.

Кључне речи: интегративна настава, српски језик, физико васпитање, психометријске карактеристике.

1. УВОД

Будући да је свет у коме живимо склон брзом развоју неопходна су нова знања, квалитативно и структурално другачија, која ће омогућити развој друштва и образовања као његовог главног сегмента. Брз процес условљен новим знањима отежава њихово активно усвајање и примену. Интегративно образовање представља “иновативни модел где не постоје строге границе између студијских курсева” (Голубовић-Илић–Станковић 2018: 304). Не би ли се посредило активно учење као срж образовних токова неопходно је остварити процес интеграције који омогућава основу развоја интелектуалних способности ученика, неопходних за интеграцију различитих перспектива са којима се суочавају у образовном контексту, а чији развој представља императив 21. века (Минић–Јовановић 2020 према Soare 2017). У *Педагошком лексикону* интеграција наставних, (образовних) садржаја дефинише се као „заједнички назив за бројне начине и степене смишљеног повезивања ужих или ширих делова, наставних садржаја (у хоризонтални и вертикални),

* Асистент, snezana.perisic@pr.ac.rs

ради успостављања нужне равнотеже између аналитичности и синтетичности, односно диференцијације и интеграције у процесу учења“ (Група аутора 1996: 201). У стручним и научним текстовима интегративна настава се може третирати као синоним или термин сличног значења са следећим појмовима: кооперативна настава, партнерска настава, ко-настава и тимска настава. (Голубовић-Илић–Станковић 2018: 193 према Stepić 2016). Како се може уочити интегративна настава подразумева усвајање целовитих знања и развој функционалних способности, те као таква означава иновативни модел наставе који омогућава остваривање смислених веза између сличних аспеката различитих дисциплина (Ђорђевић 2007), уз интеграцију у јединствену целину (Новковић-Цветковић 2017). Настава у млађим разредима основне школе у Републици Србији углавном се заснива на диференцираном изучавању наставних садржаја различитих предмета. Наставни садржаји се усвајају у оквиру сваког предмета који их изучавају изоловано, те суштински нису повезани са наставним садржајима који се усвајају из осталих предмета. Стога можемо говорити о „превадавању претјеране распарчаности наставног процеса по предметним ставовима у току једног школског радног дана“ (Пољак 1959: 10). Интегративна настава, заснована на интеграцији садржаја различитих предмета омогућава корелацију свих елемената наставног процеса: когнитивног, организационог, материјалног, психолошког и социолошког у целину (Дробњак 2007; Вилотијевић–Вилотијевић 2016; Попеска-Јованова–Митковска 2016; Минић–Јовановић 2020). Бројне су могућности спајања наставних садржаја, али посебно се издваја став „да на интегрисаним часовима треба обрађивати сродне садржаје из различитих предмета полазећи од њихове личне повезаности“ (Вилотијевић–Вилотијевић 2016: 263). За усвајање систематичног знања и формирање интегрисаних садржаја важно је „сагледати међудисциплинарне везе и проучити механизме њиховог деловања“ (Вилотијевић–Мандић 2015: 117). Аутори указују на постојање четири најзначајнијих типова веза: 1) међудисциплинарне непосредне везе у настави – успостављају се када се усвајање градива једног предмета заснива на знању градива из другог; 2) истраживачке међудисциплинарне везе – успостављају се када се проблем опште истраживачке природе посматра са више различитих дисциплинарних аспеката; 3) ментално поседоване везе – постижу се када се кроз различите наставе предмете изграђују исте вештине и способности неопходне ученику у будућем професионалном ангажовању и г) посредовано примењене везе – настају када се појмови усвојени у оквирима једног наставног предмета примењују у изучавању садржаја другог предмета. На основу међудисциплинарних веза и односа остварују се различити нивои интеграције садржаја. Основни ниво је најдоминантнији у наставном процесу, посебно када је у питању основна школа, а подразумева обраду сличних или истих садржаја у различитим наставним предметима, без могућности да се знања из тих предмета повежу. Други ниво интеграције се односи на могућност стицања увида у знања из различитих наставних предмета, али је ученичко ангажовање у процесу интеграција садржаја пресудно. Трећи ниво интеграције подразумева ангажовање наставника и ученика у интегрисању према узору на предавања тима стручњака, док четврти ниво интеграције подразумева остваривање интеграције у правом смислу (Јовановић–Којић 2017: 39–71).

Иако су бројна истраживања (Спремић 2007; Спасић-Стошић 2016; Прушевић-Садовић 2017; Новковић-Цветковић 2017), указала на предност интеграције садржаја, те иновативног модела наставе која се на истом заснива, интегративна настава не заузима адекватно место у наставном процесу у млађим разредима основне школе. Као један од разлога њеног изостанка у настави наводи се стручност наставника, који углавном уопште нису обучени за планирање и организовање интегративне наставе, проузрокована недостатком адекватних програма стручног усавршавања или теоријске и практичне наставе за време студирања из предмета који могу омогућити оспособљавање за иновативне наставне ситуације и моделе (Surkamp 2010; Вујачић и др. 2017; Ђерић и др. 2017; Здравковић 2017). Присуство наведених услова омогућило би да се наставници и студенти припреме за планирање, организацију и извођење овог модела наставе.

Резултати истраживања до којих је Радојичић Лукић (2011), дошла показују постојање мотивације наставног кадра за међупредметно повезивање и усавршавања које ће омогућити планирање интегративних часова. У млађим разредима основне школе најчешће се интегришу наставни садржаји предмета Српски језик са садржајима Света око нас, Музичке културе, Ликовне културе и Математике (Ђорђевић 2007: 77), те музичких садржаја у настави Енглеског језика (Павловић 2014), док је настава Физичког васпитања запостављена. У раду Милорадовића (2019) сусрећемо се са првим знацима ефеката физичке активности на математичка постигнућа ученика док у научној и стручној литератури изостају истраживања и примери позитивне праксе интеграције садржаја предмета Српски језик и Физичко васпитање. У даљем току рада представимо *Методолошки оквир рада* (предмет истраживања, задаци истраживања, хипотезе истраживања, узорак испитаника, инструмент истраживања и прикупљање података), док ће се у оквиру наслова *Резултати истраживања* бити представљени резултати добијени помоћу дескриптивне статистике, резултати добијени помоћу теста поузданости и резултати добијени експлоративном факторском анализом.

2. МЕТОДОЛОШКИ ОКВИР РАДА

2.1. Предмет истраживања

Основни предмет истраживања је испитати психометријске карактеристике теста конструисаног за потребе мерења изражености става студената завршних година основних академских и мастер студија Универзитета у Нишу Факултета спорта и физичког васпитања и Универзитета у Приштини – Косовска Митровица Учитељског факултета у Призрену – Лепосавићу, према могућностима интегрисања наставних садржаја предмета Српски језик и Физичко васпитање у млађим разредима основне школе, као и генерално о интегративној настави.

2.2. Задаци истраживања

Општи задатак истраживања

Утврди типсихометријске карактеристике теста конструисаног за потребе мерења изражености става студената завршних година основних академских и мастер

студија Универзитета у Нишу Факултета спорта и физичког васпитања и Универзитета у Приштини – Косовска Митровица Учитељског факултета у Призрену – Лепосавићу према могућностима интегрисања наставних садржаја предмета Српски језик и Физичко васпитање у млађим разредима основне школе, као и генералног става о интегративној настави.

Специфични задаци исцртавања

1) Утврдити вредност Кромбах алфа коефицијента поузданости теста конструисаног за потребе мерења изражености става студената завршних година основних академских и мастер студија Универзитета у Нишу Факултета спорта и физичког васпитања и Универзитета у Приштини – Косовска Митровица, Учитељског факултета у Призрену – Лепосавићу према могућностима интегрисања наставних садржаја предмета Српски језик и Физичко васпитање у млађим разредима основне школе, као и генералног става о интегративној настави;

2) Утврдити конструктивну валидност теста конструисаног за потребе мерења изражености става студената завршних година основних академских и мастер студија Универзитета у Нишу Факултета спорта и физичког васпитања и Универзитета у Приштини – Косовска Митровица, Учитељског факултета у Призрену – Лепосавићу, према могућностима интегрисања наставних садржаја предмета Српски језик и Физичко васпитање у млађим разредима основне школе, као и генералног става о интегративној настави.

2.3. Хипотезе истраживања

Општа хипотеза исцртавања

Психометријске карактеристике теста конструисаног за потребе мерења изражености става студената завршних година основних академских и мастер студија, Универзитета у Нишу, Факултета спорта и физичког васпитања и Универзитета у Приштини – Косовска Митровица Учитељског факултета у Призрену – Лепосавићу према могућностима интегрисања наставних садржаја предмета Српски језик и Физичко васпитање у млађим разредима основне школе, као и генералног става о интегративној настави, су задовољавајуће.

Специфичне хипотезе исцртавања

Х1: Вредност Кромбах алфа коефицијента поузданости теста конструисаног за потребе мерења изражености става студената завршних година основних академских и мастер студија Универзитета у Нишу Факултета спорта и физичког васпитања и Универзитета у Приштини – Косовска Митровица Учитељског факултета у Призрену – Лепосавићу према могућностима интегрисања наставних садржаја предмета Српски језик и Физичко васпитање у млађим разредима основне школе, као и генералног става о интегративној настави указује на високу поузданост;

Х2: Факторска структура теста конструисаног за потребе мерења изражености става студената завршних година основних академских и мастер студија Универзитета у Нишу, Факултета спорта и физичког васпитања и Универзитета у Приштини – Косовска Митровица Учитељског факултета у Призрену – Лепосавићу,

према могућностима интегрисања наставних садржаја предмета Српски језик и Физичко васпитање у млађим разредима основне школе, као и генералног става о интегративној настави, одговара теоријски претпостављеној структури.

2.4. Узорак испитаника

Узорак чине 203 испитаника, студената завршних година основних академских и мастер студија. У узорку је било 94 (46.3%) студената, Универзитета у Нишу Факултета спорта и физичког васпитања и 109 (53.7%) студената, Универзитета у Приштини – Косовска Митровица Учитељског факултета у Призрену – Лепосавићу, од којих је 57 (28.1%) испитаника мушког пола и 146 (71.9%) женског. Сви студенти су, због тренутне епидемиолошке ситуације, решавали упитник путем линка који им је био прослеђен од стране професора.

2.5. Инструмент истраживања

Инструмент коришћен у спроведеном истраживању конструисан је за потребе овог истраживања, а провера психометријских карактеристика извршена је кроз представљени рад. Упитник садржи 30 ајтема. Студенти су изражавали свој степен слагања на петостепеној Ликертовој скали са тврдњама (потпуно се слажем, углавном се слажем, нисам сигуран, углавном се не слажем, уопште се не слажем), којима је провераван став студената о интегративној настави српског језика и физичког васпитања.

Ајтеми су организовани у три скале:

- Општи став према традиционалној/интегративној настави;
- Став према укључивању српског језика у интегративни план;
- Став о укључивању физичког васпитања у интегративни план.

2.6. Прикупљање података

Подаци прикупљени у истраживању били су анализирани уз помоћ статистичког програма за анализу података SPSS 20. За обраду података коришћени су поступци дескриптивне статистике и статистике закључивања. За утврђивање степена изражености основних варијабли истраживања коришћене су технике дескриптивне статистике – аритметичка средина и стандардна девијација, док је за утврђивање валидности креираног инструмента, коришћена експлоративна (efa) и конфирматорна (cfa) факторска анализа. Поузданост креираног инструментна проверена је Кронбах алфа коефицијентом интерне коензистенције.

3. РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

У оквиру поглавља *Резултати истраживања* представимо резултате добијене дескриптивном статистиком, затим резултате добијене помоћу теста поузданости и на крају, резултате добијене експлоративном факторском анализом.

3.1. Резултати добијени помоћу дескриптивне статистике

Прва група резултата представља основне дескриптивне податке на испитиваним скалама. Следи њихов приказ у Табели 1.

Табела 1. Дескриптивни подаци испитиваних скала (Општи став према интегративној настави, Интеграција садржаја српског језика, Интеграција садржаја физичког васпитања)

	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Општи став према интегративној настави	1.10	3.70	2.45	0.50
Интеграција садржаја српског језика	1.00	3.70	2.45	0.53
Интеграција садржаја физичког васпитања	1.00	3.10	2.38	0.41

На основу података из Табеле 1 може се закључити да минималан, забележен скор је 1, док је емпиријски максимум 3.70 за скале Општи став према интегративној настави и Интеграција садржаја српског језика. Емпиријски максимум за скалу Интеграција садржаја физичког васпитања је нешто нижи и износи 3.10. Теоријски максимум свих трију скала износи 5.

Емпиријски добијена аритметичка средина за скале Општи став према интегративној настави ($СД=0.50$) и Интеграција садржаја српског језика ($СД=0.53$) износи 2.45, док је за скалу Интеграција садржаја физичког васпитања 2.38 ($СД=0.53$).

Овако добијене вредности (са нижим емпиријским максимумом, аритметичком средином око теоријског просека и ниском стандардном девијацијом), говоре о умерено израженом позитивном ставу, када је интеграција наставног садржаја у питању (и општа и специфична за предмете Српски језик и Физичко васпитање), али и ниској варијабилности у одговорима студената.

3.2. Резултати добијени помоћу теста поузданости

Друга група резултата односи се на поузданост испитиване скале. Проверени су: 1) општи став према интегративној настави; 2) интеграција садржаја српског језика и 3) интеграција садржаја физичког васпитања. Следи њихов приказ у Табели 2, Табели 3 и Табели 4.

Табела 2. Приказ поузданости испитиване скале (Општи став према интегративној настави)

	Општи став према интегративној настави
Поузданост целе скале	0.76
Поузданост скале ако се обрише Итем 1	0.66
Поузданост скале ако се обрише Итем 4	0.64
Поузданост скале ако се обрише Итем 8	0.64
Поузданост скале ако се обрише Итем 11	0.61
Поузданост скале ако се обрише Итем 17	0.68
Поузданост скале ако се обрише Итем 19	0.60
Поузданост скале ако се обрише Итем 22	0.64
Поузданост скале ако се обрише Итем 25	0.60
Поузданост скале ако се обрише Итем 28	0.64
Поузданост скале ако се обрише Итем 30	0.60

* Бројке у табели представљају вредност Cronbach's Alpha коефицијента поузданости

Коефицијент интерне коензистенције за скалу Општи став према интегративној настави приказан у Табели 2 показује да скала има низак, али задовољавајући ниво поузданости (Cronbach's Alpha > 0.7). Евентуално избегавање неких од ајтема из скале не би допринело повећању поузданости целе скале.

Табела 3. Приказ поузданости испитиване скале (Интеграција садржаја српског језика)

	Интеграција садржаја српског језика
Поузданост целе скале	0.76
Поузданост скале ако се обрише Итем 2	0.66
Поузданост скале ако се обрише Итем 7	0.68
Поузданост скале ако се обрише Итем 9	0.64
Поузданост скале ако се обрише Итем 13	0.64
Поузданост скале ако се обрише Итем 15	0.65
Поузданост скале ако се обрише Итем 16	0.66
Поузданост скале ако се обрише Итем 20	0.64
Поузданост скале ако се обрише Итем 21	0.64
Поузданост скале ако се обрише Итем 24	0.65
Поузданост скале ако се обрише Итем 27	0.66

*Бројке у табели представљају вредност Cronbach's Alpha коефицијента поузданости

Поузданост скале Интеграције садржаја српског језика мерена Кронбах Алфа коефицијентом поузданости је ниска, али задовољавајућа (Cronbach's Alpha > 0.7). Као што се може видети у Табели 3, већи ниво поузданости скале, не би се постигао ни уколико би се неки од ајтема из скале обрисао.

Табела 4. Приказ поузданости испитиване скале (Интеграција садржаја физичког васпитања)

	Интеграција садржаја физичког васпитања
Поузданост целе скале	0.71
Поузданост скале ако се обрише Итем 3	0.60
Поузданост скале ако се обрише Итем 5	0.65
Поузданост скале ако се обрише Итем 6	0.64
Поузданост скале ако се обрише Итем 10	0.54
Поузданост скале ако се обрише Итем 12	0.47
Поузданост скале ако се обрише Итем 14	0.51
Поузданост скале ако се обрише Итем 18	0.58
Поузданост скале ако се обрише Итем 23	0.66
Поузданост скале ако се обрише Итем 26	0.52
Поузданост скале ако се обрише Итем 29	0.67

*Бројке у табели представљају вредност Cronbach's Alpha коефицијента поузданости

Добијени коефицијент интерне коензистентности представљен у Табели 4, за Скалу Интеграција садржаја физичког васпитања, показује да скала има нешто нижи ниво поузданости у односу на претходне две приказане скале, али је и даље поузданост на задовољавајућем нивоу (Cronbach's Alpha > 0.7). Као и у претходним случајевима, брисање неких од ајтема скале, неће повећати укупну поузданост скале.

3.3. Резултати добијени експлоративном факторском анализом

Трећа група резултата односи се на експлоративну факторску анализу применом Guttman-Kaiser критеријума, експлоративну факторску анализу применом Scree Plot критеријума и конфирматорну факторску анализу. Следи њихов приказ у Табели 5, Графику 1 и Табели 6.

Табела 5. Експлоративна факторска анализа (ефа) – Примена Guttman-Kaiser критеријума

Factor	Total Variance Explained						
	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loading
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %	Total
1	8.47	28.23	28.23	7.47	24.89	24.89	6.10
2	5.76	19.20	47.44	5.36	17.86	42.75	6.55
3	1.66	5.53	52.97	1.67	5.55	48.31	3.93
4	1.55	5.17	58.14	1.20	4.00	52.31	4.27
5	1.31	4.38	62.52	1.11	3.66	55.97	3.14
6	1.17	3.91	66.43	0.79	2.65	58.61	1.30

* Extraction Method: Maximum Likelihood.

** Приказане су само својствене вредности које задовољавају критеријум (>1)

Применом Guttman-Kaiser критеријума (Kaiser, 1961), на основу података који се налазе у Табели 5, може се задржати 6 фактора, којим се објашњава 58.61% варијансе. Уколико би се задржало само три фактора, како је теоријом и претпостављено, било би објашњено 48.31% варијансе.

Следи приказ резултата применом Scree Plot критеријума који су представљени графички.

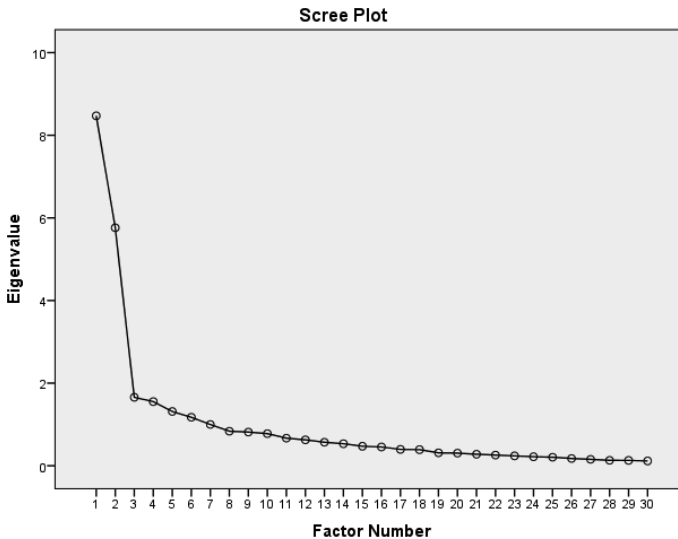

График 1. Scree Plot

Експлоративна факторска анализа (ефа) – Примена Scree Plot критеријума

Применом Scree Plot критеријума (Cattell, 1966) на факторски простор сачињеном добијених емпиријских података применом креираног инструмента, као што се читава на Графику 1, може се екстраховати 3 фактора, што је у складу са теоријски претпостављеним простором.

Како би се проверило да ли факторски простор добијен прикупљањем података у истраживању одговара теоријски претпостављеном простору примењена је конфирматорна факторска анализа (цфа) (Табела 6).

Табела 6. Индикатори модел фит применом конфирматорне факторске анализе (цфа)

Модел	χ^2	GFI	AGFI	RMSEA	CFI
Општи став према интегративној настави	1.6	0.96	0.92	0.05	0.98
Интеграција садржаја српског језика	5.3	0.96	0.93	0.06	0.99
Интеграција садржаја физичког васпитања	6.4	.0.95	0.90	0.07	0.93

* статистички значајно на нивоу 0.05

** статистици значајно на нивоу 0.01

Подаци у Табели 6 показују задовољавајући ниво модел фит (вредност χ^2 нису статистички значајни GFI (0.95-.0.96), AGFI (0.90-.0.93), RMSEA (0.05-0.07) те CFI (0.93-0.98). Пристајање модела Интеграције садржаја физичког васпитања је нешто ниже у односу на моделе скала Општи став према интегративној настави и Интеграција садржаја српског језика, али је и даље задовољавајући.

4. ДИСКУСИЈА

Како би активно учење било срж образовних токова, неопходно је у наставном раду остварити процес интеграције који омогућава основу развоја интелектуалних способности ученика, неопходних за интеграцију различитих перспектива са којима се суочавају у образовном контексту, а чији развој представља императив 21. века (Минић–Јовановић 2020 према Soare 2017). Настава у млађим разредима основне школе у Републици Србији углавном се заснива на диференцираном изучавању наставних садржаја различитих предмета (Пољак 1959). Чак иако бројна истраживања (Спремић 2007; Спасић-Стошић 2016; Прушевић-Садовић 2017; Новковић-Цветковић 2017) указују на предност интеграције наставног садржаја, интегративна настава се не налази на завидном месту методичких принципа који наставници у свом раду примењују. Као један од разлога зашто је то тако у истраживањима (Surkamp 2010; Вукачић и др. 2017; Ђерић и др. 2017; Здравковић 2017), се спомиње недовољна обученост наставног кадра и поред мотивације која постоји код наставника (Радојичић Лукић 2011).

Ранија истраживања (Ђорђевић 2007; Павловић 2014; Милорадовић 2019) потврдила су да се у ранијим разредима основне школе јавља интеграција садржаја српског језика у наставни садржај Света око нас, Музичке културе, Ликовне културе и Математике (Ђорђевић 2007). Истраживање Милорадовића (2019) указује на ефекте физичке активности на математичка постигнућа ученика док у научној и стручној литератури изостају истраживања и примере позитивне праксе интеграције

садржаја предмета Српски језик и Физичко васпитање. Стога је основни проблем спроведеног истраживања био испитати психометријске карактеристике теста конструисаног за потребе мерења изражености става студената завршних година основних академских и мастер студија, Универзитета у Нишу Факултета спорта и физичког васпитања и Универзитета у Приштини – Косовска Митровица, Учитељског факултета у Призрену – Лепосавићу, према могућностима интегрисања наставних садржаја предмета Српски језик и Физичко васпитање у млађим разредима основне школе, као и генерално о интегративној настави.

Дескриптивни подаци добијени анализом показују да испитаници из узорка имају умерено позитиван став генерално о интегративном процесу, интеграцији садржаја српског језика, односно физичког васпитања (просечне вредности за скале крећу се од 2.38 до 2.45 – Табела 1), што није у складу са ранијим истраживањима у којима се говорило о високој мотивисаности просветних радника да примене овакав наставни метод (Радојичић Лукић 2011). Упркос сазнању о томе какве позитивне ефекте физичка активност може имати за раст и развој једне особе, која је у развоју (Dedaj 2011) нешто нижи просечан скор испитаници бележе на скали Интеграција садржаја физичког васпитања, што вероватно осликава немогућност наставног кадра да примени методе физичког васпитања у другим предметима, што је у складу са ранијим истраживањима, која говоре о неадекватној припремљености наставника (Surkamp 2010; Вујачић и др. 2017; Ђерић и др. 2017; Здравковић 2017). Осим што испитаници имају умерено изражене позитивне ставове о примени процеса интегративне наставе, њихови одговори су и уједначени, о чему говори вредност стандардне девијације на испитиваним скалама (0.50-0.53 – Табела 1).

Информација о поузданости креираних скала показује да скале имају задовољавајућу, али ниску поузданост (Cronbach's Alpha > 0.7), иако евентуално избацавање одређених ајтема неће довести до повећања нивоа поузданости испитиваних скала. У неким од наредних истраживања виши ниво поузданости би се евентуално могао постићи применом инструмента на већем узорку испитаника. Валидност инструмента испитивана кроз експлоративну и конфирматорну факторску анализу указује да теоријски претпостављена структура одговара емпиријски добијеној.

5. ЗАКЉУЧАК

Приказани рад је почетни покушај да се операционализују и емпиријски истраже ставови наставника и учитеља о интегративној настави и интегративној настави садржаја српског језика и физичког васпитања. Истраживање узорка студената Учитељског факултета и студената Факултета физичког васпитања мотивисано је из два угла. Пре свега били смо мотивисани недостатком истраживања на ову тему и недостатком инструмената, што је ономогућило да се обухвати један методолошки аспект. Други аспект мотивације покренула су сазнања која се срећу у пракси, а то је да наставници готово интуитивно примењују процес интегрисања садржаја различитих предмета, а нас је занимало да видимо каква је ситуација са наставницима физичког васпитања и учитељима, као и да потврдимо интуитивну претпоставку. На основу података о психометријским карактеристикама теста, може се закључити

да се креирани инструмент може користити у неким будућим истраживањима као инструмент за мерење ставова наставника основних школа према интегративној настави (уопштено) или интегративним садржајима наставе српског језика и физичког васпитања. Направљене скале могле би се проверити у наредном истраживању на узорку другог наставничког профила, и то постављањем питања у вези са предметом који наставници предају.

6. ЛИТЕРАТУРА

- Вилотијевић–Вилотијевић 2016: Младен Вилотијевић–Нада Вилотијевић. *Модели развијајуће наставе*. Београд: Учитељски факултет.
- Вилотијевић–Мандић 2015: Младен Вилотијевић–Данимир Мандић. *Управљање развојним променама у васпитно-образовним установама*. Београд: Учитељски факултет.
- Вујачић–Ђевић и др. 2017: Миља Вујачић–Рајка Ђевић и др. Искуства учитеља у примени иновативних наставних метода у оквиру програма стручног усавршавања. *Зборник Института за педагошка истраживања*, 49(2), 234–260.
- Golubović-Ilić–Stanković 2018: Irena Golubović-Ilić–Slađana Stanković. Student's opinions about integration of study courses. *Innovative teaching models in the system of university education: opportunities, challenges and dilemmas*, edited by Emina Kopas-Vukašinović, Jurka Lepičnik-Vodopivec, Jagodina, Coper: University of Kragujevac, Faculty of Education, University of Primorska, Faculty of Education, 193–206.
- Dedaj 2011: Marta Dedaj. *Значај физичког васпитања за здравље деце и младих*, *Pedagogija*, LXVI, 2, 346–356.
- Drobnjak 2007: Nataša Drobnjak. Integrativna nastava. *Образовна технологија*, (1–2), 81–91.
- Ђерић–Малинић и др. 2017: Ивана Ђерић–Душица Малинић и др. Како унапредити процес иновирања школске праксе. *Зборник Института за педагошка истраживања*, (4), 1–13, Београд: Институт за педагошка истраживања.
- Ђорђевић 2007: Jovan Đorđević. *Настава и учење у савременој школи*. Учитељски факултет: Београд.
- Ђорђевић 2007: Vesna Đorđević. Inovativni modeli nastave (Integrativna nastava, projektna nastava i Interaktivna nastava). *Образовна технологија*, 4/2007, 76–97.
- Група аутора 1996: *Педагошки лексикон*. Београд: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Здравковић 2017: Ставови учитеља и студената о интегративном приступу као фактору успешне музичке наставе у основној школи. *Годишњак Педагошког факултета у Врању*, 8(1), 333–342.
- Jovanović–Kovčić 2017: Marija Jovanović–Vesna Kovčić. Contemporary Society Challenges of Integrative Teaching. *Sinteze*, 6(11), 39–71.
- Kaiser 1961: Henry Kaiser. A note on Guttman's lower bound for the number of common factors. *British Journal of Statistical Psychology*, vol. 14 (1), 1–2.
- Лукић Радојичић 2011: Жељка Радојичић Лукић. Насушна потреба савременог образовног процеса. *Образовна технологија*, 4/2011, 367–378.
- Минић–Јовановић 2020: Весна Минић–Марија Јовановић. Интегративна настава у савременој школи. Баштина, св. 50, 373–385.
- Милорадовић 2019: Бојан Милорадовић. Интегративна настава физичког васпитања и математике. *Узданица*, 16/2, 263–273.
- Новковић–Цветковић 2017: Биљана Новковић–Цветковић. Иновативни модели рада у настави у функцији унапређивања наставног процеса. *Годишњак Педагошког факултета у Врању*, 8 (1), 177–190.
- Poljak 1959: Vladimir Poljak. Cjelovitost nastave-didaktički problemi reforme škole. Zagreb: Školska knjiga.
- Popeska–Јованова–Mitkovska 2016: Biljana Popeska–Snežana Јovanova–Mitkovska. Integration and Correlation Concepts in Physical Education. *Research in Kinesiology*, 44 (2), 262–269.

- Pruščević-Sadović 2017: Filduza Pruščević-Sadović. Integrativni pristup sadržajima učenja i poučavanja. *DHS – Društvene i humanističke studije*, 3(3), 253–262.
- Павловић 2014: Биљана Павловић. Заступљеност и анализа музичких садржаја у настави енглеског језика за први разред основне школе. *Зборник радова Училијској факултету* 8, 217–230.
- Soare 2017: Emanuel Soare. Integrative Learning Pathways in Competence Based Curriculum Conference Paper. from: https://www.researchgate.net/publication/317145885_Integrative_Learning_Pathways_In_Competence_Based_Curriculum, преузето 13.07.2020.
- Спасић-Стошић 2016: Ана Спасић-Стошић. Улога школске библиотеке у реализацији интегративне наставе у основној школи. *Годишњак Педагошкој факултету у Врању*, 7, 381–392.
- Spremić 2007: Ana Spremić. Integrativna nastava. *Obrazovna tehnologija*, 1–2, 74–80.
- Станковић–Голубовић–Илић 2018: Осавремењавање универзитетске наставе коришћењем нових модела учења и наставе. *Зборник Филозофског факултета У Косовској Митровици*, XLVIII (1), 299–315.
- Степић 2016: Гордана Степић. Ефекти тимске наставе природе и друштва у веб окружењу. Ужиче: Училијски факултет, докторска дисертација.
- Surkamp 2010: Carola Surkamp. Metzler Lexikon Fremdsprachendidaktik. Stuttgart: Metzler.
- Cattell 1966: Raymond Bernard Catell. *Handbook of multivariate experimental psychology*. Chicago: Rand McNally and Co.

Snežana P. PERIŠIĆ

CONSTRUCTION OF THE SCALE OF INTEGRATION SERBIAN LANGUAGE AND PHYSICAL EDUCATION CONTENT

SUMMARY

The main goal of the research was to determine the psychometric characteristics of the test constructed to measure the expression of students in the final years of bachelor and master studies at the University of Niš, Faculty of Sports and Physical Education and the University of Priština - Kosovska Mitrovica, content of the subject Serbian language and physical education in the younger grades of primary school, as well as in general about integrative teaching. The research was conducted on a sample of 203 students. Descriptive techniques were used to determine the level of expression of the basic variables, while psychometric characteristics were predicted by Cronbach's alpha reliability coefficient and exploratory and confirmatory factor analysis. The scales of the created instrument show satisfying, but low reliability (Cronbach's alpha > 0.7), while the factor structure corresponds to the theoretically assumed one.

Key words: integrative teaching, Serbian language, physical education, psychometric characteristics.